

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

“ Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα 2000-2006 -
Γ’ Κ.Π.Σ.: Ενδιάμεση αξιολόγηση ”

Αθήνα, 10 Δεκεμβρίου 2003

Διαδικασία

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε.) ανέλαβε την έκδοση Γνώμης, για το **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2000-2006»**, με βάση το άρθρο 82 παρ. 3 του Συντάγματος και το άρθρο 4 του Ν. 2232/1994.

Για την ενδιάμεση αξιολόγηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2000-2006», συστάθηκε Επιτροπή με Πρόεδρο τον **κ. Δημήτρη Κυριαζή** και μέλη τους **κ.κ. Γεώργιο Τσατήρη, Γεώργιο Παυλιδάκη, Στέλιο Κολέτση, Φώτη Λίτσο** και **Διονύσιο Κονιτόπουλο**.

Στην Επιτροπή Εργασίας συμμετείχαν ως Εμπειρογνώμονες ο **κ. Φωκίων Δεληγιάννης**, η **κα Ντίνα Λάζαρη** και η **κα**

Κυριακή Λιοδάκη. Τον επιστημονικό συντονισμό είχε η επιστημονική συνεργάτις της Ο.Κ.Ε. **κα Μαρία Ιωαννίδου**.

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε τέσσερις (4) συνεδριάσεις. Η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγησή της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίασή της στις 4 Δεκεμβρίου 2003.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., στην οποία εισηγητές ήταν οι **κ.κ. Δημήτριος Κυριαζής** και **Στέλιος Κολέτσης**, κατόπιν ολοκλήρωσης της συζήτησης του θέματος στη συνεδρίαση της **10^{ης} Δεκεμβρίου 2003** διατύπωσε την υπ' αριθ. **102** Γνώμη της Ο.Κ.Ε.

Α. Εισαγωγή

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή της Ελλάδος συμμετείχε σε όλη τη διαδικασία κατάστρωσης του Γ' ΚΠΣ, γνωμοδοτώντας για το αρχικό Συνοπτικό Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης που είχε αποσταλεί σε αυτήν από το αρμόδιο Υπουργείο καθώς, επίσης, και για όλα τα επιχειρησιακά προγράμματα – τα έντεκα τομεακά, τα δεκατρία περιφερειακά και τις τέσσερις κοινοτικές πρωτοβουλίες. Οι γνωμοδοτήσεις αυτές βρίσκονται στο διαδίκτυο (www.oke.gr), στη διάθεση κάθε ενδιαφερόμενου.

Εκτός από τις γνωμοδοτήσεις επί των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, η Ο.Κ.Ε. έχει, με δική της πρωτοβουλία, ασχοληθεί με την έκφραση γνώμης επί θεμάτων που άμεσα συνδέονται με την αναπτυξιακή πορεία της χώρας μας. Οι Γνώμες αυτές, που εκδόθηκαν είτε πριν, είτε παράλληλα με τις Γνώμες επί του Γ' ΚΠΣ, αξιοποιήθηκαν για τη διαμόρφωση θέσεων επί των ζητημάτων που ετίθεντο στα συγκεκριμένα επιχειρησιακά προγράμματα. Τέλος, για την καλύτερη τεκμηρίωση, επιστημονική και πολιτική, των θέσεων της Ο.Κ.Ε. αξιοποιήθηκαν και οι γνωμοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής.

Επί του συνόλου της πρότασης του Γ' ΚΠΣ, η Ο.Κ.Ε. έχει τοποθετηθεί θετικά ως ένα στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης για τη χώρα μας, την περίοδο 2000-2006. Εξέφρασε, όμως, έντονες ανησυχίες για την επάρκεια, ιδιαίτερα στην περιφέρεια, του μηχανισμού υλοποίησης αυτών των μεγάλων επενδυτικών σχεδίων σε ανθρώπινο και φυσικό κεφάλαιο και, κατά συνέπεια,

στη δημιουργία ανταγωνιστικών παραγωγικών μονάδων. Η ανησυχία αυτή δεν εστιάζεται μόνο στην απορροφητικότητα των κονδυλίων που έχουν κατά αρχή εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά είναι βαθύτερη και αφορά τον κύριο στόχο του Γ' ΚΠΣ, που είναι η αύξηση της ευημερίας του ελληνικού λαού, μέσα από μία διαδικασία αύξησης της ανταγωνιστικότητας του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας. Σκοπός του Γ' ΚΠΣ είναι η σύγκλιση με τους οικονομικά και κοινωνικά αναπτυγμένους εταίρους μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι η χώρα μας το 2006 ή το 2008 θα πρέπει να είναι οικονομικά και κοινωνικά πιο προηγμένα από ότι ήταν το 2000 και, πιο σημαντικό, θα πρέπει να έχει πλησιάσει τον κοινοτικό μέσο όρο είτε αυτό αφορά το κατά κεφαλή εισόδημα, είτε αφορά την κοινωνική συνοχή.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι η απορρόφηση των κοινοτικών κονδυλίων δεν αρκεί για να επιτευχθούν οι οικονομικοί και κοινωνικοί στόχοι του Γ' ΚΠΣ. Αν και είναι κατανοητό γιατί η συζήτηση περιστρέφεται γύρω από την αύξηση της απορροφητικότητας για να μη χαθούν τα κονδύλια, εντούτοις, θα ήταν πιο γόνιμη μία συζήτηση για την αποτελεσματικότητα του κάθε έργου του Γ' ΚΠΣ και πως αυτό συνδέεται ή υπονομεύεται με την ανάγκη απορρόφησης των κονδυλίων. Η Ο.Κ.Ε. εκφράζει το φόβο της ότι στο βωμό της αύξησης των κοινοτικών εισροών θα πραγματοποιηθούν έργα που δεν θα πληρούν τις προϋποθέσεις επίτευξης των οικονομικών και κοινωνικών στόχων που θέτει το Γ' ΚΠΣ.

Η ανάγκη για αύξηση της απορροφητικότητας οδηγεί στην αποδοχή επενδυτικών σχεδίων που δεν αξιοποιούν πόρους και, επιπλέον, διαιωνίζουν νοοτροπίες του παρελθόντος που οι επενδύσεις αυτές «αξιοποιήθηκαν» ως καταναλωτικές δαπάνες, με πολύ λίγες έως ασήμαντες επιπτώσεις στη μακροχρόνια οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι η απορροφητικότητα θα πρέπει να τεθεί σε δεύτερη μοίρα και να προβληθεί περισσότερο η εκτέλεση έργων που διαμορφώνουν καλύτερες προϋποθέσεις οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας μας.

Η παραπάνω τοποθέτηση της Ο.Κ.Ε. αφορά το σύνολο της ενδιάμεσης αξιολόγησης του Γ' ΚΠΣ. Η Ο.Κ.Ε. με τις γνωμοδοτήσεις της για τα 11 τομεακά, τα 13 περιφερειακά και τις 4 κοινοτικές πρωτοβουλίες, είχε προβεί ήδη στην αξιολόγηση των προγραμμάτων από τη σκοπιά δύο σημαντικών κριτηρίων: της αύξησης της ανταγωνιστικότητας και της διεύρυνσης της κοινωνικής ευημερίας που δημιουργεί η οικονομική ανάπτυξη. Αποτέλεσμα αυτής της διεύρυνσης θα είναι η μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Ένας τρόπος επίτευξης της κοινωνικής ευημερίας και συνοχής είναι με τη μείωση της ανεργίας. Η έννοια της κοινωνικής ευημερίας δεν περιλαμβάνει μόνο την αύξηση των θέσεων εργασίας, αλλά και τη δημιουργία μόνιμων και καλά αμειβόμενων θέσεων εργασίας.

Το θέμα της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας είναι πολύ σημαντικό για όλους τους κοινωνικούς φορείς που συμμετέχουν στην Ο.Κ.Ε., είτε ως εργοδότες, είτε ως εργαζόμενοι. Η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ δεν έχει ξεκαθαρίσει πως τα δύο αυτά θέματα αλληλοε-

πηρεάζονται, με αποτέλεσμα να υιοθετούνται πρακτικές αποδοχής επενδυτικών σχεδίων σύμφωνα με στατικά κριτήρια αύξησης της απασχόλησης, δηλαδή η αναμενόμενη απασχόληση υπολογίζεται ως τα έσοδα που αποφέρει μία επένδυση διαιρούμενη δια της μέσης παραγωγικότητας της εργασίας ή, ακόμη, δεσμεύεται ο επενδυτής να διατηρεί για ένα χρονικό διάστημα συγκεκριμένο αριθμό θέσεων εργασίας. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι είναι πολύ σημαντικό να εξετάζεται και η δυναμική επίπτωση που έχει μία επένδυση στην αύξηση των θέσεων εργασίας στο σύνολο της οικονομίας και στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας και όχι μόνο η στατική επίδραση των προτεινόμενων έργων στην απασχόληση. Η θέση αυτή της Ο.Κ.Ε. συνδέεται με την παραπάνω αναφορά της για την αποτελεσματικότητα του Γ' ΚΠΣ. Η Ο.Κ.Ε. πιστεύει ότι στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης που περιλαμβάνει και την αναθεώρηση και αναδιάταξη των έργων που θα πραγματοποιηθούν, θα πρέπει να γίνει και ένας διάλογος για τις μακροχρόνιες και πολλαπλασιαστικές επιπτώσεις που θα έχει το κάθε πρόγραμμα στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της συνολικής απασχόλησης. Για το λόγο αυτό, πρέπει η συζήτηση να εστιάζεται όχι μόνο στην απορρόφηση των κονδυλίων, αλλά κυρίως στην ποιότητα των έργων στα οποία θα διατεθούν αυτά τα κονδύλια.

Η παρούσα Γνώμη εξετάζει το ΕΠΑΝ, το οποίο θεωρείται ότι συμβάλλει και στους δύο στόχους που συζητήθηκαν παραπάνω: την αύξηση της ανταγωνιστικότητας και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Β. Παρουσίαση του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2000-2006» του Υπουργείου Ανάπτυξης αποτελεί ένα πολύ σημαντικό Πρόγραμμα, το οποίο κινητοποιεί **πόρους ύψους 6,4 δισ. ευρώ** με γενικό στρατηγικό στόχο την ενίσχυση της ποιοτικά προσανατολισμένης ανταγωνιστικότητας, δηλαδή της ανταγωνιστικότητας που εστιάζεται σε ποιοτικά χαρακτηριστικά των παραγόμενων προϊόντων και της παραγωγικής διαδικασίας, με έμφαση στην καινοτομία, αξιοπιστία, υψηλή ποιότητα και δημιουργική αξιοποίηση νέων τεχνολογιών. Ως οι κυριότεροι συντελεστές για την επίτευξη του στόχου αυτού αναγνωρίζονται η τόνωση της επιχειρηματικότητας και η απλοποίηση και ο εξορθολογισμός του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Η επίτευξη του παραπάνω γενικού στρατηγικού στόχου, επιδιώκεται μέσω σειράς ειδικών στόχων και αντίστοιχων προτεραιοτήτων πολιτικής για καθέναν από τους ακόλουθους τομείς παρέμβασης:

- Μεταποίησης και Υπηρεσιών,
- Έρευνας και Τεχνολογίας,
- Τουρισμού,
- Ενέργειας και Φυσικών Πόρων.

Ειδικότερα:

Στον τομέα **Μεταποίησης και Υπηρεσιών**, στόχος είναι η παραγωγική ανασυγκρότηση και τεχνολογική αναβάθμιση μέσω της ενίσχυσης των ανταγωνιστικών ικανοτήτων των επιχειρήσεων που ήδη λει-

τουργούν και της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, που θα αξιοποιούν την καινοτομία και θα κάνουν χρήση των νέων τεχνολογιών.

Οι προτεραιότητες πολιτικής στον τομέα **Μεταποίησης και Υπηρεσιών** είναι οι ακόλουθες:

1. Μέτρα απλοποίησης και αναβάθμισης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.
2. Αξιοποίηση της τεχνολογίας στην επιχειρηματική δραστηριότητα.
3. Ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας.
4. Προώθηση επιχειρηματικών συνεργασιών.
5. Οικολογικός αναπροσανατολισμός της επιχειρηματικής δραστηριότητας.
6. Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων.

Στον τομέα **Έρευνας και Τεχνολογίας**, στόχος είναι η ενθάρρυνση της δημιουργίας νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και της ενίσχυσης του σχηματισμού νέων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων και εξυπηρετείται από τις εξής προτεραιότητες πολιτικής:

1. Ενθάρρυνση της εμπορευματοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας.
2. Ενίσχυση των τεχνολογικών πάρκων και των ερευνητικών κέντρων.

3. Ενδυνάμωση της συνεισφοράς των επιχειρήσεων στην ερευνητική προσπάθεια.
4. Δημιουργία νέων δικτύων τεχνολογικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων.
5. Συνειδητοποίηση της ευεργετικής και κρίσιμης συνεισφοράς της τεχνολογίας στις οικονομικές επιδόσεις και στην ευημερία.
4. Ενίσχυση και προβολή της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού.
5. Μείωση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας.
6. Αναμόρφωση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Στον τομέα **Τουρισμού**, ο στόχος είναι η διατήρηση του μεριδίου της χώρας στη διεθνή τουριστική αγορά και η ανασυγκρότηση και ο εμπλουτισμός των τουριστικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η Ελλάδα, οικοδομώντας παράλληλα νέα πλεονεκτήματα. Οι προτεραιότητες πολιτικής στον τομέα **Τουρισμού** είναι οι εξής:

1. Αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε όλους τους τομείς που συνθέτουν το τουριστικό προϊόν.
2. Οργάνωση υποδομών ικανών να τροφοδοτήσουν την ανάπτυξη εναλλακτικού τουρισμού.
3. Ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος με το συγκριτικό πλεονέκτημα του πολιτιστικού αποθέματος που διαθέτει η χώρα.
- Τέλος, στον τομέα **Ενέργειας και Φυσικών Πόρων**, στόχος είναι η βελτίωση της συνεισφοράς της ενέργειας και των φυσικών πόρων ως εργαλείων αύξησης της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, με ταυτόχρονο σεβασμό των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων της χώρας μέσα από τις ακόλουθες προτεραιότητες πολιτικής:
1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.
2. Ενίσχυση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην προοπτική της διεύρυνσής της.
3. Προσαρμογή του ενεργειακού συστήματος στις συνθήκες απελευθέρωσης των ενεργειακών αγορών.
4. Συμβολή στην τήρηση των περιβαλλοντικών δεσμεύσεων που έχει αναλάβει η χώρα.
5. Συνεισφορά στην κάλυψη των ειδικών αναγκών των νησιών.

Γ. Ιστορικό Υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2000-2006»

Ι. Εξέλιξη της υλοποίησης του ΕΠΑΝ

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2000 – 2006» είναι ένα πολυδιάστατο πρόγραμμα με σαφή σχεδιασμό και στόχευση για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, μέσω της ποιοτικής αναβάθμισης των παραγωγικών δραστηριοτήτων όλων των τομέων, με εργαλεία προώθησης:

- ❑ την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας,
- ❑ την τεχνολογική αναβάθμιση και καινοτομία,
- ❑ την ενίσχυση της καινοτομίας.

Συνολική προτεραιότητα του ΕΠΑΝ είναι η στήριξη του συνόλου των τομέων της παραγωγικής δραστηριότητας της χώρας (Μεταποίηση, Υπηρεσίες, Έρευνα, Τεχνολογία, Τουρισμός και Ενέργεια) και η καινοτομική θεώρηση της παραγωγής και της ανταγωνιστικότητας. Μάλιστα, αυτή η νέα θεώρηση απαίτησε τη θεσμοθέτηση νομοθετικών ρυθμίσεων, προκειμένου να καταστεί δυνατή η υλοποίηση του προγράμματος.

Κύριος σκοπός του ΕΠΑΝ είναι η ενίσχυση των επιχειρήσεων, εφόσον τα 2/3 των πόρων του αφορούν δράσεις και επενδύσεις ιδιωτικών επιχειρήσεων, κατά 80% μικρομεσαίων, ενώ το 1/3 αφορά σε δράσεις και έργα παραγωγικών υποδομών και δικτύων.

Με βάση τα στοιχεία της ΕΥΔ ΕΠΑΝ, στο τέλος Οκτωβρίου 2003 ο βαθμός ενεργοποίησης του Προγράμματος με βάση το συνολικό προϋπολογισμό ήταν στο 81,2%, ενώ σε επίπεδο ανάληψης νομικών δεσμεύσεων (δηλαδή υπογραφής συμβάσεων και συμβολαίων για την εκτέλεση των έργων) το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 32%. Τα εντεταγμένα έργα στο τέλος Οκτωβρίου 2003 ανέρχονταν σε 376 έργα και ειδικές δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων και βελτίωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με συνολικό προϋπολογισμό 3789,9 εκατ. Ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 59,6% του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΠΑΝ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΥΔ ΕΠΑΝ, στο τέλος Οκτωβρίου 2003, η πρόοδος σε ό,τι αφορά τις εντάξεις και την υλοποίηση του φυσικού αντικειμένου έχει ως εξής:

- Ο Άξονας 1 «Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος» παρουσιάζει ενεργοποίηση 35,9% και εντάξεις 29,5%.
- Ο Άξονας 2 «Στήριξη και ενθάρρυνση της Επιχειρηματικότητας» εμφανίζει τη μεγαλύτερη δραστηριοποίηση από όλους τους άξονες, με βαθμό ενεργοποίησης 89,8% και ποσοστό εντάξεων έργων 45,6%.
- Ο Άξονας 3 «Προώθηση της Επιχειρηματικής Αριστείας» παρουσιάζει βαθ-

μό ενεργοποίησης 23,4% και εντάξεις 24,6%.

- Ο Άξονας 4 «Τεχνολογική Καινοτομία και Έρευνα» εμφανίζει ενεργοποίηση 84,6% και εντάξεις 79,1%.
- Ο Άξονας 5 «Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος - προβολή της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού» έχει ποσοστό ενεργοποίησης 97,1% και ποσοστό εντάξεων 60%.
- Ο Άξονας 6 «Ασφάλεια του Ενεργειακού Εφοδιασμού και Προώθηση της Απελευθέρωσης της Αγοράς» παρουσιάζει ενεργοποίηση 49,5% και εντάξεις 10,7%.
- Ο Άξονας 7 «Ενέργεια και Αειφόρος Ανάπτυξη» έχει βαθμό ενεργοποίησης 83,3% και εντάξεις 15,6%.
- Ο Άξονας 8 «Ανθρώπινοι Πόροι» παρουσιάζει ενεργοποίηση 84,8% και εντάξεις 51,8%.
- Ο Άξονας 9 «Τεχνική Βοήθεια» έχει ενεργοποιηθεί σε ποσοστό 60,8% με εντάξεις 56,3%.

Σε γενικές γραμμές, οι μέχρι στιγμής επιδόσεις επιβεβαιώνουν την αρχική πρόβλεψη περί μη απώλειας πόρων, εντούτοις, ο ρυθμός υλοποίησης του Προγράμματος υπολείπεται των προσδοκιών. Ως οι κυριότεροι παράγοντες που επιβράδυναν το ρυθμό υλοποίησης του Προγράμματος, όπως αναφέρονται στην Ετήσια Έκθεση 2002, θεωρούνται:

- η παραμονή αρκετών δράσεων σε ρήτρα αναστολής, λόγω μη έγκρισης των καθεστώτων ενίσχυσης,
- τα σημαντικά προβλήματα αδειών εγκατάστασης στις ενεργειακές επενδύσεις,
- η καθυστέρηση προώθησης των μεγάλων έργων του Προγράμματος,
- οι χαμηλότεροι των αναμενόμενων ρυθμοί υλοποίησης από ορισμένους Τελικούς Δικαιούχους.

Ωστόσο, παρά τη χαμηλότερη των προσδοκιών επίδοση του ΕΠΑΝ, το 2003 ο ρυθμός υλοποίησης του Προγράμματος παρουσιάζει σημαντική βελτίωση σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη. Ειδικότερα, σύμφωνα με στοιχεία της ΕΥΔ ΕΠΑΝ (23.10.2003) και του ΥΠΟΟ (15.10.03), στο πρώτο εννεάμηνο του 2003:

- Έχει ενεργοποιηθεί το 92% των Μέτρων του ΕΠΑΝ σε έργα / δράσεις του (η ΕΥΔ ΕΠΑΝ έχει απευθύνει πρόσκληση προς τους Τελικούς Δικαιούχους του Μέτρου).
- Έχει ενεργοποιηθεί το 81,2% του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΠΑΝ σε έργα / δράσεις του (η ΕΥΔ ΕΠΑΝ έχει απευθύνει πρόσκληση προς τους Τελικούς Δικαιούχους του Μέτρου).
- Έχει ενταχθεί το 59,6% του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΠΑΝ σε έργα / δράσεις του (η ΕΥΔ ΕΠΑΝ έχει εκδώσει αποφάσεις οριστικής ένταξης προς 376 Τελικούς Δικαιούχους).

- Έχει δεσμευθεί νομικά το 32% του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΠΑΝ.
- Έχει εγκριθεί το 52% του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΠΑΝ (70% των συνολικών πόρων για τον ιδιωτικό τομέα), που αφορά έργα τελικών αποδεκτών (η ΕΥΔ ΕΠΑΝ έχει εγκρίνει την επιχορήγηση 9.000 έργων επιχειρήσεων και οργανισμών καθώς και τη σχετική πληρωμή – ανάθεση σε αναδόχους δημοσίων έργων/ προμηθειών/ μελετών).
- Έχει απορροφηθεί το 19% των κοινοτικών πόρων που αντιστοιχούν στα συγχρηματοδοτούμενα έργα του ΕΠΑΝ (σε σύνολο 2 εκατ. ΕΥΡΩ κοινοτικών πόρων του ΕΠΑΝ από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ).
- Έχει πληρωθεί σε τελικούς αποδέκτες το 12% της συνολικής (μέχρι το 2008) δημόσιας δαπάνης ή το 63% της δέσμευσης 2001 και 2002.

Η διαπίστωση της γενικής βελτίωσης των επιδόσεων του ΕΠΑΝ, ιδιαίτερα στα προγράμματα μικρομεσαίων επιχειρήσεων και στήριξης της επιχειρηματικότητας, φέρνει το Πρόγραμμα ως προτεινόμενο για τη συμμετοχή στη διανομή του Αποθεματικού Επίδοσης του Γ' ΚΠΣ.

II. Τροποποιήσεις στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού

Από την εποχή του σχεδιασμού και της έναρξης υλοποίησης του Προγράμματος έχουν μεσολαβήσει εξελίξεις οικονομικού, πολιτικού και νομοθετικού περιεχομένου, που έχουν άμεση σχέση με τους στόχους και τα μέσα υλοποίησης της πολιτικής ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας που

προωθεί το ΕΠΑΝ. Στην Ετήσια Έκθεση 2002 του ΕΠΑΝ, αναφέρονται οι κυριότερες μεταβολές των σχετικών πολιτικών (σύσταση Φορέα Εγγυοδοσίας, αναβάθμιση των πρώην Σχολών Τουριστικής Εκπαίδευσης σε Οργανισμό Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, θέσπιση του 6^{ου} Προγράμματος Πλαισίου Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, κ.λπ.).

Οι παραπάνω αλλαγές επηρεάζουν θετικά την εφαρμογή του ΕΠΑΝ και έχουν κατά βάση σχέσεις συνέργιας με το συνολικό σχεδιασμό, την προώθηση και υλοποίησή του.

Στο πλαίσιο αυτό, προωθήθηκαν τροποποιήσεις του Συμπληρώματος Προγραμματισμού, οι οποίες είτε έχουν ευθεία σχέση με τις γενικότερες μεταβολές του περιβάλλοντος, είτε αφορούν ειδικά σημεία που διευκολύνουν την απρόσκοπτη υλοποίησή του.

Οι μεταβολές που πραγματοποιήθηκαν στο Συμπλήρωμα Προγραμματισμού αφορούσαν, μεταξύ άλλων, στην εξειδίκευση και αποσαφήνιση του ρόλου των Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης (ΕΦΔ), στην έγκριση καθεστώτων ενίσχυσης σε σειρά δράσεων του ΕΠΑΝ, στην αποσαφήνιση διαφόρων θεμάτων κατά την εφαρμογή ορισμένων δράσεων, μεταβολές σε πεδία παρέμβασης, αναθεώρηση κριτηρίων αξιολόγησης και επιλογής ορισμένων πράξεων, μεταβολές και εξειδίκευση σε Τελικούς Δικαιούχους, μεταφορά πόρων μεταξύ μέτρων και επιμέρους θέματα σχετικά με την εφαρμογή σε μία σειρά δράσεων.

Από τις μέχρι τώρα μεταβολές του Συμπληρώματος Προγραμματισμού, η

Ο.Κ.Ε. θεωρεί πολύ σημαντικές τις αλλαγές που αφορούν στο **Μέτρο 2.6** και τη δημιουργία των ΚΕΣΥΤ και ΤΕΜΠΜΕ, που θα δώσουν τη δυνατότητα πρόσβασης στον τραπεζικό δανεισμό τόσο των Πολύ Μικρών και Μικρών Επιχειρήσεων (μέχρι 30 άτομα) όσο και των νέων επιχειρήσεων Υψηλής Τεχνολογίας.

Επίσης, είναι σημαντικές οι τροποποιήσεις στο **Μέτρο 2.8**, που έδωσαν τη δυνατότητα υλοποίησης Β' Κύκλου των προγραμμάτων Νεανικής και Γυναικείας Επιχειρηματικότητας με βελτιωμένες, απλούστερες διατάξεις, οι οποίες επέτρεψαν την υποβολή 3.800 προτάσεων από υποψηφίους νέους και γυναίκες, από τις οποίες προκρίθηκε η ίδρυση περίπου 1550 νέων επιχειρήσεων σε όλη την επικράτεια, που αναμένεται να δημιουργήσουν 4.595 νέες θέσεις απασχόλησης.

Επιπλέον, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι ο ορισμός του ΕΟΜΜΕΧ ως μοναδικού τελικού δικαιούχου της **Δράσης 1.4.2** του ΕΠΑΝ, διευκόλυνε την άμεση ένταξη του έργου και την έναρξη υλοποίησής του, από έναν φορέα με μεγάλη σχετική εμπειρία και τεχνογνωσία σε θέματα ΜΜΕ και παρακολούθησης επιδόσεων της επιχειρηματικότητας.

Τέλος, με την ίδρυση και λειτουργία του Forum Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, τη δυναμική εμπλοκή της Γενικής Γραμματείας Τουρισμού και των ΕΦΔ του ΥΠΑΝ στην υλοποίηση των σχετικών δράσεων, την αναβάθμιση των ΣΤΕ και τη συνολική προσπάθεια επιτάχυνσης και αναβάθμισης της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, στο πλαίσιο του **Μέτρου 8.1**, αποδίδεται η εξέχουσα σημασία της εκπαίδευσης και κατάρτισης στον τομέα του τουρισμού, με προσθήκη μάλιστα ειδικότητων εναλλακτικού τουρισμού.

Δ. Τοποθέτηση της Ο.Κ.Ε. επί της υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2000-2006»

Ο σχεδιασμός του ΕΠΑΝ προέβλεπε ότι, μέσω των δράσεών του, οι ιδιωτικές επιχειρήσεις αλλά και οι φορείς του δημόσιου τομέα μπορούν να αποκτήσουν τα **εφόδια**, που θα τους δίνουν τη δυνατότητα να βελτιώνουν συνεχώς τις **υποδομές** τους και την **ποιότητα** των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών, να ανταποκρίνονται με επιτυχία στις συνεχώς μεταβαλλόμενες κοινωνικοοικονομικές **συνθήκες**, να αξιοποιούν τις δυνατότητες που τους προσφέρουν οι **νέες τεχνολογίες**, να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους **τόσο σε παραδοσιακούς κλάδους, όσο και σε νέους τομείς, νέα προϊόντα και νέες αγορές**, και να αναπτύξουν **δίκτυα συνεργασίας**.

Ακόμη, ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στην ενίσχυση της **περιφερειακής ανάπτυξης και σύγκλισης μέσω των** δράσεων και των χρηματοδοτήσεων του ΕΠΑΝ. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΥΔ ΕΠΑΝ, πάνω από **το 70% των προτάσεων και το 75% του συνολικού προϋπολογισμού των προκηρύξεων της α' δέσμης κατευθύνθηκαν σε επιχειρήσεις εκτός Αττικής**. Ωστόσο, τα αποτελέσματα μέχρι στιγμής εμφανίζονται κατώτερα των προσδοκιών, δεδομένου ότι υπάρχουν περιφέρειες που παρουσιάζουν έλλειμμα πληροφόρησης και υποστηρικτικών υποδομών.

Στο πλαίσιο αυτό, έχει προβλεφθεί η δημιουργία **νέων φορέων επιτόπιας υποστήριξης των επιχειρήσεων** σε όλη την Ελλάδα (*Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης, Κέντρα Υποδοχής Επενδυτών, Κέντρα Επιχει-*

ρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, Εκπαιδευτικές Κοινοπραξίες του «Δικτυωθείτε»). Η διάθεση από το ΕΠΑΝ ενός σημαντικού ποσού για τη λειτουργία των οριζόντιων αυτών δομών προσβλέπει στη δημιουργία **βιώσιμων σχημάτων-εργαλείων στήριξης της τοπικής ανάπτυξης** σε μακροπρόθεσμη βάση. Η συμμετοχή των τοπικών επιχειρηματικών και αναπτυξιακών φορέων (Επιμελητηρίων, Πανεπιστημίων, Αναπτυξιακών Εταιριών, Συνδέσμων Επιχειρηματιών κ.λπ.) στη δημιουργία αυτών των δομών, αποτελεί εγγύηση για την επίτευξη των στόχων τους.

Η αξιοποίηση των νέων ευκαιριών, των νέων τεχνολογιών και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε περιοχής αποτελούν συστατικά στοιχεία της **νέας αναπτυξιακής πολιτικής**, που στοχεύει στην άρση των διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και στη βιώσιμη ανάπτυξη.

Το 56% του συνολικού προϋπολογισμού του ΕΠΑΝ έχει δεσμευτεί σε έργα και δράσεις που έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα και έχουν προκηρυχθεί από τους Φορείς Υλοποίησής τους. Τα συνολικά στοιχεία από τη μέχρι σήμερα ανταπόκριση στις διάφορες προκηρύξεις του ΕΠΑΝ είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικά. Η συμμετοχή σε όλες τις προκηρύξεις του Α' Κύκλου υπερκάλυψε τους προϋπολογισμούς μέχρι και 3 φορές.

Ωστόσο, οι ρυθμοί υλοποίησης – απορρόφησης του ΕΠΑΝ δεν είναι αρκετά υψηλοί. Με εξαίρεση το Μ. 2.4 (Συνεχι-

ζόμενες επενδύσεις αναπτυξιακού νόμου 2601/98), **το Μ. 2.10** (Ίδρυση και λειτουργία του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων), **το Μ. 3.3** (Προώθηση επιχειρηματικής αριστείας στην τεχνολογική ανάπτυξη και έρευνα) **και το Μ. 4.3** (Ενθάρρυνση της έρευνας, της μεταφοράς και της διάδοσης τεχνολογίας στις επιχειρήσεις), **που παρουσιάζουν υψηλές επιδόσεις απορρόφησης, τα υπόλοιπα μέτρα, παρά τον υψηλό ρυθμό δεσμεύσεων (ιδιαίτερα σε ορισμένα από αυτά), βρίσκονται σε πολύ χαμηλό - αρκετές φορές και μηδενικό - επίπεδο απορρόφησης.**

Ακόμη, με εξαίρεση το Μ. 2.8 (Ενθάρρυνση επιχειρηματικότητας ειδικών ομάδων πληθυσμού), **που παρουσιάζει υψηλές επιδόσεις αποδοτικότητας σε σχέση με τους στόχους του** καθώς και **το Μ. 7.3** (Αξιοποίηση φυσικών πόρων και υποστήριξη τήρησης περιβαλλοντικών δεσμεύσεων), **που εμφανίζει τους αμέσως επόμενους υψηλότερους ρυθμούς, τα υπόλοιπα μέτρα του ΕΠΑΝ δεν εμφανίζουν την αναμενόμενη αποδοτικότητα σε σχέση με τους στόχους τους.**

Επί συγκεκριμένων μέτρων / δράσεων η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι:

- Στο **Μέτρο 1.1**, το οποίο αφορά τις δράσεις που σχετίζονται με τη συμπλήρωση των βιομηχανικών τεχνολογικών και επιχειρηματικών υποδομών της χώρας, εξακολουθεί να παρατηρείται πλήρης απραξία. Τούτο οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της ΕΤΒΑ, που οδήγησε στη μετάταξη των επενδύσεων που προαναφέρθηκαν στην κατηγορία των ιδιωτικών επενδύσεων, καθιστώντας κατ' αυτόν τον τρόπο αναγκαία την

έγκριση γι' αυτές ειδικού καθεστώτος για τις μέλλουσες να χορηγηθούν κρατικές ενισχύσεις. Πρόσφατα ορίστηκε Τελικός Δικαιούχος των σχετικών δράσεων η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας, ενώ αποσαφηνίσθηκε και το καθεστώς των σχετικών επιχορηγήσεων (Ν. 3190/2003), μετά την έγκριση του καθεστώτος ενίσχυσης από την ΕΕ.

Επισημαίνεται ότι το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων ελλείψεων στις βιομηχανικές περιοχές της χώρας, οι οποίες έχουν αποτυπωθεί από την περίοδο έναρξης σχεδιασμού του ΕΠΑΝ και των οποίων η διατήρηση δημιουργεί προβλήματα σε πολλές επιχειρήσεις, εμποδίζοντας και αυτή ακόμα την περιβαλλοντικά συμβατή λειτουργία τους.

Ως εκ τούτου, κρίνεται πολύ θετικά η αντιμετώπιση του ζητήματος, πριν από την ολοκλήρωση της ενδιάμεσης αξιολόγησης του ΕΠΑΝ, έτσι ώστε οι προβλεπόμενες δράσεις να είναι δυνατόν να υλοποιηθούν μετά το 2003.

- Στο **Μέτρο 1.3**, στις δράσεις που αφορούν την απλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, παρατηρούνται ανάλογες καθυστερήσεις.
- Σε ό,τι αφορά τις δράσεις για στήριξη και ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας (**Άξονας προτεραιότητας 2**), το Υπουργείο Ανάπτυξης έχει προχωρήσει σε νέους κύκλους προκηρύξεων για τις ενεργειακές επενδύσεις καθώς και για τα επιχειρηματικά σχέδια και τις λοιπές δράσεις που απευθύνονται στις μικρές, κυρίως, επιχειρήσεις («Πιστοποιηθείτε», Νεανική και Γυναικεία Επιχει-

ρηματικότητα, μικρά ξενοδοχειακά καταλύματα, κ.λπ.). Ταυτόχρονα, έχει αρχίσει η υλοποίηση των έργων, τα οποία εγκρίθηκαν στο πλαίσιο των πρώτων κύκλων προκηρύξεων, όπου η όλη προσπάθεια υποστηρίζεται από τους ήδη λειτουργούντες περιφερειακούς ενδιαμέσους φορείς (ΕΛΑΝΕΤ, ΚΕΠΑ, κ.λπ.) καθώς και από τον ΕΟΜΜΕΧ. Έχουν παρατηρηθεί προβλήματα και δυσλειτουργίες, τα οποία σταδιακά επιλύονται.

- Κρίσιμο εξακολουθεί να παραμένει το ζήτημα της υλοποίησης επενδύσεων ΑΠΕ – και ιδιαίτερα αιολικών πάρκων – (**Μέτρο 2.1**) λόγω εμπλοκών κατά τις διαδικασίες αδειοδότησης και ανεπάρκειας υποδομών για μεταφορά της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας.
- Στο τέλος του περασμένου χρόνου προκηρύχθηκε και η δράση που αφορά τον τεχνολογικό και οργανωτικό εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων, που απευθύνεται σε ένα σημαντικό τμήμα της ελληνικής βιομηχανίας (εταιρείες που απασχολούν λιγότερα από 250 άτομα). Το συγκεκριμένο πρόγραμμα, αν και εκκρεμούσε από το καλοκαίρι του 2002, έτυχε κατά τον πρώτο κύκλο προκήρυξης του μειωμένης, σε σχέση με το αναμενόμενο, ανταπόκρισης από τους επενδυτές. Παρά ταύτα, οι προοπτικές για τους επόμενους κύκλους προκηρύξεων, και εφόσον συγκεκριμενοποιηθούν ακόμα περισσότερο οι επιλέξιμες παρεμβάσεις, ιδιαίτερα για τις επενδύσεις «ποιότητας», θεωρούνται πολύ καλές.
- Επίσης, κρίνεται σκόπιμη η θεσμική συνεργασία (μεταφορά πόρων) από τη Δράση 2.6.2 ΕΠΑΝ (Δημιουργία Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών Υψηλής Τεχνολογίας – ΚΕΣΥΤ) στο Ταμείο Νέας Οικονομίας (ΤΑΝΕΟ), εφόσον εξυπηρετούν στην ουσία τους ίδιους στόχους και η από κοινού διάθεση των πόρων, που έχουν δεσμευθεί για τα δύο έργα, θα αποβεί ιδιαίτερα θετική για τη στήριξη νέων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς που σχετίζονται με νέες τεχνολογίες.
- Σχετικά με τις δράσεις του **Άξονα 4** που σχετίζονται με τεχνολογική καινοτομία και έρευνα, πολλές από τις οποίες ευρίσκονταν επί μακρύ χρονικό διάστημα υπό καθεστώς αναστολής λόγω της εκκρεμούσας έγκρισης των καθεστώτων περί περιφερειακών ενισχύσεων, σημειώθηκε τους τελευταίους μήνες σημαντική πρόοδος ως προς τις διαδικασίες και ήδη τα περισσότερα προγράμματα έχουν προκηρυχθεί και εμφανίζουν πολύ υψηλά ποσοστά ενεργοποίησης και εντάξεων (84,6% και 79,1% αντίστοιχα).
- Σε ό,τι αφορά τον Άξονα Προτεραιότητας 6, «Ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού και προώθηση της απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας», παρά τις αρχικές καθυστερήσεις λόγω της φύσης των δράσεων του Άξονα, παρουσιάζουν σήμερα ενεργοποίηση 49,5% και εντάξεις έργων 10,7%. Επισημαίνεται, όμως, η ανάγκη συνεχούς παρακολούθησης της πορείας των δράσεων του Άξονα 6, ώστε να συνεχισθεί με ταχείς ρυθμούς η υλοποίησή τους και στην περίοδο μετά την αναθεώρηση του Προγράμματος.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι, για την επόμενη περίοδο, ιδιαίτερα σημαντικές δράσεις του ΕΠΑΝ είναι:

- **Η λειτουργία του Ταμείου Εγγυοδοσίας.**
- **Η λειτουργία των Δομών Στήριξης ΜΜΕ.**
- **Η προώθηση επιχειρηματικών συνεργασιών και δικτυώσεων.**
- **Η προώθηση ενεργειακών ιδιωτικών επενδύσεων.**
- **Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε ειδικές ομάδες πληθυσμού.**
- **Τα νέα προγράμματα Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης.**

Ειδικότερα:

1. Όσον αφορά στη **σύσταση και λειτουργία του Ταμείου Εγγυοδοσίας**, το διάστημα που μεσολάβησε από τη Γνώμη της Ο.Κ.Ε. για τις ΜΜΕ¹ έγιναν σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της σύστασης του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ). Συγκεκριμένα, ορίστηκε το Διοικητικό Συμβούλιο του Ταμείου, το οποίο δρομολόγησε τις απαραίτητες ενέργειες (καταβολή μετοχικού κεφαλαίου, κανονισμός παροχής εγγυήσεων, κανονισμός λειτουργίας) για το ξεκίνημα της λειτουργίας του και τη δραστηριοποίησή του στην παροχή εγγυήσεων τους αμέσως επόμενους μήνες. Το μετοχικό κεφάλαιο

του Ταμείου ύψους 100 εκ. ευρώ προέρχεται εξ ολοκλήρου από το ΕΠΑΝ, το δε ύψος των παρεχομένων εγγυήσεων μπορεί να φθάσει έως το 10πλάσιο του μετοχικού του κεφαλαίου. Η παρεχόμενη από το Ταμείο εγγύηση θα κυμαίνεται μεταξύ 40% και 70% του ύψους των δανείων. Από τη λειτουργία του Ταμείου αναμένεται η αποτελεσματική αντιμετώπιση του χρόνιου προβλήματος πρόσβασης των ελληνικών μικρών επιχειρήσεων (μέχρι 30 άτομα) σε τραπεζικό δανεισμό.

2. Η ανάγκη υλοποίησης μιας ενιαίας πολιτικής για τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων όλων των παραγωγικών τομέων, δημιούργησε τους όρους επαναπροσανατολισμού των λειτουργιών των φορέων στήριξης των επιχειρήσεων. Αυτή η ανάγκη εκφράζεται με τη **δημιουργία Δομών Στήριξης των ΜΜΕ**, που υλοποιείται με τις εξής δράσεις:

- **Δημιουργία ολοκληρωμένου δικτύου υποστήριξης των ΜΜΕ με τα 13 Κέντρα Επιχειρηματικής και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΚΕΤΑ) και την Κεντρική Δομή Δικτύωσής τους**, που θα κάνουν πράξη επιτέλους τη συντονισμένη και οργανωμένη παροχή υπηρεσιών υψηλού επιπέδου στις ΜΜΕ (πληροφόρηση, δικτύωση, υποστήριξη στη χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων και την εξωστρέφειά τους).
- **Δημιουργία των Κέντρων Υποδοχής Επενδυτών**, τα οποία εδρεύ-

1. Γνώμη της Ο.Κ.Ε. νο 62, «Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις – το παρόν και το μέλλον», Νοέμβριος 2001.

ουν στις κατά τόπους Νομαρχίες και δίνουν ολοκληρωμένη στήριξη και πληροφόρηση στους επιχειρηματίες και υποψηφίους επενδυτές.

- **Δημιουργία Δομών και μηχανισμών διαβούλευσης: Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας - e-business forum** (πρόκειται για δυο fora έκφρασης απόψεων των άμεσα ενδιαφερομένων και συμβουλευτικής στήριξης του ΥΠΑΝ σε θέματα ανταγωνιστικότητας και πολιτικών για τις επιχειρήσεις).
- **Δημιουργία Εθνικού Παρατηρητηρίου ΜΜΕ από τον ΕΟΜΜΕΧ** (που στοχεύει στη διασύνδεση και συνέργια όλων των υποστηρικτικών δομών του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την παρακολούθηση ειδικών μεγεθών και τάσεων των επιχειρήσεων, την αξιοποίηση και επεξεργασία των στοιχείων της επιχειρηματικότητας και, εν τέλει, το σχεδιασμό και εισήγηση πολιτικών στην Πολιτεία).

Το Εθνικό Παρατηρητήριο θα καταγράψει και θα παρακολουθήσει για πρώτη φορά το σύνολο των ελληνικών επιχειρήσεων (και όχι μόνο αυτές που απασχολούν από 10 άτομα προσωπικό και πάνω – *Bio - μηχανική Επιθεώρηση – ΕΣΥΒ*, ώστε να δημιουργηθεί ανάγλυφη η εικόνα του επιχειρηματικού χάρτη της χώρας, οι τάσεις και οι ανάγκες των πραγματικά μικρών επιχειρήσεων και να δοθεί έτσι η δυνατότητα στο μεν κράτος να ασκήσει συγκεκριμένες πολιτικές, στους δε επιχειρηματίες να αποφασίζουν

ορθολογικά για τη χάραξη της επιχειρηματικής τους πολιτικής.

Η λειτουργία του Παρατηρητηρίου ως επιστημονικού εργαλείου για το σχεδιασμό στοχευμένων πολιτικών από πλευράς του ΥΠΑΝ και της Πολιτείας, αποσκοπεί στην παρακολούθηση της επιχειρηματικής δημογραφίας στην Ελλάδα, στην παρακολούθηση των τάσεων, των εξελίξεων και των κρίσιμων για τις ΜΜΕ μεγεθών, μέσα από ένα σύστημα παραμέτρων και δεικτών, στην παρακολούθηση των πολιτικών που ασκούνται προς όφελος των ΜΜΕ, στη διατύπωση προτάσεων για τη βελτίωση των ασκούμενων πολιτικών, στη διάχυση των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων του Παρατηρητηρίου και στη στενή και συμπληρωματική σχέση συνεργίας που έχει και πρέπει να έχει με τα ΚΕΤΑ, την Κεντρική Δομή Δικτύωσης και το Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας.

3. Από τις πλέον σημαντικές, ως προς τις επιπτώσεις στην ανταγωνιστική λειτουργία των ελληνικών επιχειρήσεων, δράσεις, είναι η δράση για την προώθηση των επιχειρηματικών συνεργασιών και των **δικτύσεων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων**. Με την οριστικοποίηση του καθεστώτος ενίσχυσης της δράσης από τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχει ήδη προκηρυχθεί η δράση με προθεσμία υποβολής την 15.1.2004. Οι προτάσεις επιχειρηματικής συνεργασίας και δικτύωσης αφορούν ολοκληρωμένα σχέδια για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, με τους οποίους συνδέονται οι επιχειρή-

σεις και θα οδηγούν σε συγκεκριμένο επιχειρησιακό αποτέλεσμα. Οι δικτύσεις είναι το μέσο για την **καλλιέργεια πνεύματος μόνιμης συνεργασίας** των επιχειρήσεων γύρω από ολοκληρωμένες προτάσεις διαμόρφωσης τοπικού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, ιδιαίτερα στην περιφέρεια. Στις προτάσεις για τη δικτύωση μπορούν να συμμετέχουν **μεταποιητικές ΜΜΕ συνεργαζόμενες με επιχειρήσεις του τομέα του εμπορίου και των υπηρεσιών**. Παράλληλα, εξετάζονται νέες προτάσεις για την ενίσχυση δικτύων στους χώρους των **εμπορικών και των τουριστικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων**.

4. Στον τομέα της ενέργειας, είναι ιδιαίτερα σημαντικές οι **ενεργειακές ιδιωτικές επενδύσεις**. Πέρα από το πρόγραμμα ενίσχυσης των επενδύσεων εξοικονόμησης ενέργειας, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και συμπαραγωγής, που βρίσκεται σε εξέλιξη, εγκρίθηκε πρόσφατα το καθεστώς ενίσχυσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μιας νέας δράσης καινοτόμων ενεργειακών επενδύσεων για τον ενεργειακό εφοδιασμό της νησιωτικής χώρας, που συνδυάζουν τη χρήση συστημάτων συμπαραγωγής ηλεκτρισμού-θερμότητας-ψύξης και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (π.χ. αιολική, ηλιακή, γεωθερμία) με άλλα συστήματα που καλύπτουν ζωτικές ανάγκες των κατοίκων των νησιών (πόσιμο νερό, επεξεργασία αποβλήτων κ.λπ.).
  5. Όσον αφορά στην **ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε ειδικές ομάδες πληθυσμού**, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση δύο κύκλων προκηρύξεων, στους οποίους υποβλήθηκαν περίπου 3.800 προτάσεις για την ενίσχυση επενδύσε-
- ων **νέων και γυναικών** στους τομείς της μεταποίησης, του τουρισμού, του εμπορίου και των υπηρεσιών, εγκρίθηκε η δημιουργία 1550 νέων επιχειρήσεων που αναμένεται να δημιουργήσουν 4595 νέες θέσεις απασχόλησης. Ακόμη, έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αξιολόγησης των προτάσεων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας στα **άτομα με αναπηρία** και έχουν εγκριθεί περί τις 70 προτάσεις που αναμένεται να δημιουργήσουν περί τις 300 νέες θέσεις εργασίας. Με τα προγράμματα αυτά επιδιώκεται η ενθάρρυνση και διεύρυνση της επιχειρηματικότητας δίνοντας ταυτόχρονα λύσεις στα αυξημένα προβλήματα απασχόλησης ειδικών ομάδων του πληθυσμού. Η μεγάλη απήχηση που είχαν τα παραπάνω προγράμματα δημιούργησε την ανάγκη επαναπροκήρυξης τους σε επόμενους κύκλους (Γ' Κύκλος Ενίσχυσης Νεανικής – Γυναικείας Επιχειρηματικότητας και Β' Κύκλος Ενίσχυσης Επιχειρηματικότητας ΑΜΕΑ).
6. Τέλος, σχετικά με τα **νέα προγράμματα Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης**, ήδη βρίσκονται σε εξέλιξη οι ανοικτές προκηρύξεις για την επιλογή προτάσεων ίδρυσης Επιστημονικών και Τεχνολογικών Πάρκων και Θερμοκοιτίδων Επιχειρήσεων στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΛΕΥΘΩ (ενώ έχουν ήδη εγκριθεί 3 προτάσεις) και ίδρυσης επιχειρήσεων νέας γνώσης (spin off) στο πλαίσιο του προγράμματος ΠΡΑΞΕ. Με την υλοποίηση των προγραμμάτων ΕΛΕΥΘΩ και ΠΡΑΞΕ προωθείται η πολιτική για ανάπτυξη της καινοτομίας μέσω παροχής πολλαπλής υποστήριξης σε επιχειρήσεις έντασης γνώσης. Με τα προγράμματα αυτά επιτυγχάνεται η

ανάπτυξη του αναγκαίου περιβάλλοντος, διοικητικού και χρηματοδοτικού, για την προώθηση και υποστήριξη της βιώσιμης καινοτόμου επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα και τη σταδιακή οικοδόμηση περιφερειακών πόλων καινοτομίας στη χώρα.

Συμπερασματικά, μπορεί να ειπωθεί ότι απωλέσθηκε αρκετός χρόνος από την έναρξη λειτουργίας του ΕΠΑΝ, λόγω κυρίως των διαδικασιών αποσαφήνισης και έγκρισης των καθεστώτων ενίσχυσης, αλλά και των θεμάτων που έχρηζαν νομοθετικής ρύθμισης. Και τα δύο ζητήματα έχουν εξομαλυνθεί και έχουν γίνει σταθερά βήματα για την απρόσκοπτη υλοποίηση του Προγράμματος. Άλλωστε, αυτό φαίνεται και από το ρυθμό υλοποίησης και απορρόφησης του ΕΠΑΝ, που έχει σημειώσει εντυπωσιακή αύξηση της απορροφητικότητάς του το τελευταίο τρίμηνο του 2003, γεγονός που θα αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα κατά τη φάση της ενδιάμεσης αξιολόγησης σε ό,τι αφορά τη μετέπειτα πορεία του προγράμματος. Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα θα μπορούσε υπό προϋποθέσεις να συμμετάσχει στη διανομή του Αποθεματικού Επίδοσης του Γ' ΚΠΣ.

Στο σημείο αυτό, πρέπει να επισημανθεί ότι η υπαιτιότητα για τις καθυστερήσεις που σχεδόν έθεσαν σε κίνδυνο την υλοποίηση του ΕΠΑΝ δεν βαρύνει αποκλειστικά την ελληνική πλευρά. Ήδη, κατά τη διαδικασία έκφρασης γνώμης για το Σχέδιο Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000-2006, η Ο.Κ.Ε. είχε επισημάνει ότι η γραφειοκρατία δεν αποτελούσε χαρακτηριστικό αποκλειστικά και μόνον της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, αλλά λειτουργούσε, και με βαρύτερες ίσως διαδικασίες, στο επίπεδο των υπη-

ρεσιών της Ε.Ε., ιδιαίτερα μετά τα γεγονότα του 1999 (παραίτηση Commission, κ.λπ.).

Επιβεβαίωση αυτής της πραγματικότητας υπήρξε σε πολλές περιπτώσεις, οι δε χρονοβόρες διαδικασίες που απέρρεαν από αυτήν την πραγματικότητα είχαν ως αποτέλεσμα σημαντικός αριθμός δράσεων του ΕΠΑΝ να τελεί για μεγάλο χρονικό διάστημα υπό καθεστώς αναστολής, κυρίως εν αναμονή της έγκρισης των καθεστώτων ενίσχυσης που έπρεπε να ισχύουν για κάθε περίπτωση.

Η Ο.Κ.Ε. τονίζει ότι πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια, έτσι ώστε κατά τη διαδικασία ενδιάμεσης αναθεώρησης να μην προσμετρηθούν δυσμενώς οι επιπτώσεις της συγκεκριμένης εκκρεμότητας στην πορεία υλοποίησης των δράσεων του ΕΠΑΝ, διευκολύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη διευκρίνιση της συμμετοχής του ΕΠΑΝ στο αποθεματικό επίδοσης του Γ' ΚΠΣ.

Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι, παρόλο που από τις έως τώρα επιδόσεις προκύπτει ότι υπάρχει σημαντική πρόοδος, ωστόσο, θα πρέπει να καταβληθεί μεγάλη προσπάθεια κατά την υλοποίηση του Προγράμματος, ώστε να αντιμετωπιστούν τυχόν αντίξοες συνθήκες στο μέλλον. Ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στην υλοποίηση των δράσεων που παρουσιάστηκαν παραπάνω, οι οποίες είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τη στήριξη των ΜΜΕ, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και, γενικότερα, για την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος.

Ε. Προτάσεις της Ο.Κ.Ε. για το υπόλοιπο διάστημα υλοποίησης του Προγράμματος

1. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι από την έως τώρα πορεία των δράσεων του Άξονα 2 υπάρχει σαφώς αποτυπωμένη ανάγκη για ενίσχυση του και κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί μέσω του αποθεματικού καλής επίδοσης καθώς και από την μεταφορά κονδυλίων από άξονες, οι οποίοι δεν εμφανίζουν προοπτικές πλήρους απορρόφησης για την περίοδο εφαρμογής του Γ' ΚΠΣ.
2. Η Ο.Κ.Ε. θέλει να τονίσει ότι στην άμεση ανάγκη επιτάχυνσης των ρυθμών απορρόφησης του Προγράμματος, πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια βελτίωσης και απλούστευσης των διαδικασιών υποβολής προτάσεων και υλοποίησης. Επίσης, υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης των δράσεων πληροφόρησης προς τους Τελικούς Δικαιούχους.
3. Η Ο.Κ.Ε. **αναδεικνύει τη σκοπιμότητα ενίσχυσης των υποδομών στις υφιστάμενες βιομηχανικές περιοχές καθώς και της δημιουργίας νέων ή επέκτασης των υφισταμένων εκεί όπου υπάρχει αποτυπωμένη ανάγκη για κάτι τέτοιο** (Άξονας 1).

Επί του συγκεκριμένου ζητήματος, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ότι ο αρχικός προγραμματισμός για συμπλήρωση των σχετικών αναγκών με τη συνδρομή των ΠΕΠ πρέπει να διατηρηθεί.

Τέλος, η Ο.Κ.Ε. τονίζει το υφιστάμενο μεγάλο αίτημα για τη δημιουργία υπο-

δομών οργανωμένης βιομηχανικής συγκέντρωσης στην Αττική, όπου και δραστηριοποιείται το 40% του μεταποιητικού δυναμικού της χώρας.

Το επιτακτικό αίτημα για τη δημιουργία οργανωμένων υποδομών βιομηχανικής συγκέντρωσης γίνεται μείζον στην Αττική, λόγω και των ραγδαίων αλλαγών που επέρχονται στο λεκανοπέδιο με τα μεγάλα έργα και τις νέες χρήσεις που αυτά υπαγορεύουν ενόψει και των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004. Έτσι, η μεγάλη συγκέντρωση μεταποιητικών δραστηριοτήτων στην Αττική, σε συνδυασμό με τις καταγιγιστικές αλλαγές χωροθεσίας και χρήσεων γης, καθιστά την οργανωμένη χωροθέτηση βιομηχανικών υποδομών ιδιαίτερα επιτακτική ανάγκη.

Η Ο.Κ.Ε. προωθεί την ανάγκη έναρξης διαλόγου των συναρμόδιων Υπουργείων Ανάπτυξης και ΠΕΧΩΔΕ με τους ΟΤΑ της Αττικής, ώστε να δημιουργηθεί πνεύμα συναντίληψης σε ό,τι αφορά στη θεσμοθετημένη φιλοξενία των επιχειρήσεων και τη συμβολή όλων των ενδιαφερομένων μερών στη βιώσιμη ανάπτυξη. Ακόμη, πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα νομοθετικά – διοικητικά μέτρα για τη ρύθμιση ειδικών καθεστώτων ενίσχυσης για τη μετεγκατάσταση των επιχειρήσεων σε χώρους οργανωμένης βιομηχανικής συγκέντρωσης (ΒΙΠΕ, ΒΙΟΠΑ) αλλά και επέκτασης του Ν.

- 2545/97 και σε άλλες περιοχές της χώρας.
4. Η Ο.Κ.Ε. κρίνει ότι στην παρούσα φάση υλοποίησης του Προγράμματος 2004 – 2006 είναι κρίσιμο να ολοκληρωθούν οι δράσεις υποδομής τόσο για την **Απλοποίηση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος**, όσο και για την **Ανάπτυξη Δικτύου Δομών Στήριξης ΜΜΕ** (Μ. 1.3 και Μ. 1.4), ώστε να λειτουργήσουν προς όφελος των ΜΜΕ και να αποδώσουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα υποστήριξης, πληροφόρησης και προώθησης προς τις επιχειρήσεις.
  5. Παραμένει ως υψηλού ενδιαφέροντος δράση για τις επιχειρήσεις (κυρίως τις μικρές και πολύ μικρές) της χώρας η λειτουργία του **Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων – ΤΕΜΠΜΕ** (Μ. 2.6.1). Η Ο.Κ.Ε. στηρίζει την άμεση λειτουργία του Οργανισμού και την κατά το δυνατόν διάχυση των εργασιών του με κάθε πρόσφορο μέσο σε όλες τις επιχειρήσεις, και μάλιστα αυτές της Περιφέρειας.
  6. Αντίθετα, η ίδρυση και λειτουργία του **Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών Υψηλής Τεχνολογίας – ΚΕΣΥΤ** (Μ. 2.6.2), κρίνεται ως ασύμφορη πλέον, εφόσον έχει ήδη δημιουργηθεί και έχει κάνει έναρξη των δραστηριοτήτων του το Ταμείο Νέας Οικονομίας – ΤΑΝΕΟ, που ιδρύθηκε από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. Οι δύο οργανισμοί έχουν τους ίδιους στόχους (ενθάρρυνση της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων στον τομέα των νέων τεχνολογιών με την κεφαλαιακή υποστήριξη χρηματοδοτικών κεφαλαίων) και αποδυναμώνονται λειτουργώντας ξεχωριστά. Η συνένωση δυνάμεων και πόρων θα αποτελούσε οικονομία κλίμακος και θα συντελούσε στην πολλαπλασιαστική τους επίδραση στον ευαίσθητο αυτό τομέα. Συνιστάται από την Ο.Κ.Ε. η απορρόφηση των πόρων του ΚΕΣΥΤ από το ΤΑΝΕΟ, εφόσον δημιουργήθηκε πρώτο και έχει ήδη προβεί σε συνεργασίες με χρηματοδοτικά κεφάλαια.
  7. Ένα σημαντικό κενό που διακρίνει η Ο.Κ.Ε., παρά τις περί αντιθέτου διαβεβαιώσεις κατά το σχεδιασμό του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2000-2006», είναι η έλλειψη υποστήριξης προς τις εμπορικές επιχειρήσεις. Η σημαντική συμμετοχή του εμπορίου στην οικονομική και επιχειρηματική διάρθρωση της οικονομίας της χώρας αλλά και η προσφορά του τομέα στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης **επιβάλλει τη δυνατότητα συμμετοχής των εμπορικών επιχειρήσεων σε προγράμματα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας του ΕΠΑΝ**. Μάλιστα, επειδή η συντριπτική πλειοψηφία των εμπορικών επιχειρήσεων (86% για το χονδρικό και 97% για το λιανικό εμπόριο) αποτελείται από Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις που απασχολούν από 0 μέχρι 5 εργαζόμενους, η συμμετοχή των εμπορικών επιχειρήσεων σε προγράμματα του ΕΠΑΝ πρέπει να αντιμετωπισθεί υπό το πρίσμα της αναγκαιότητας ενίσχυσης των Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων γενικότερα.
  8. Επίσης, η Ο.Κ.Ε. προτείνει, ενόψει της αναμόρφωσης του ΕΠΑΝ, την πρόβλεψη για τη **συμμετοχή των Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (Μεταποίησης, Εμπορίου, Υπηρεσιών) σε προγράμματα ενί-**

σχυσης, με δεδομένο ότι οι ΠΜΕ στην Ελλάδα αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό (99%) των επιχειρήσεων, πράγμα που σημαίνει ότι απασχολούν μέχρι 5 άτομα προσωπικό (με συντριπτική πλειοψηφία τους αυτοαπασχολούμενους) και έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών μικρότερο των 50.000 ευρώ. Παρόμοια κατάσταση εμφανίζεται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον από τα 20 εκατομμύρια ΜΜΕ τα 7 εκατομμύρια είναι Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις.

Μέχρι σήμερα, η συντριπτική πλειοψηφία των ΜΜΕ δεν έχει δυνατότητα πρόσβασης στις δράσεις ενίσχυσης επιχειρηματικότητας, όπως έχουν σχεδιασθεί και υλοποιούνται τόσο από το ΕΠΑΝ όσο και από τα ΠΕΠ και το ΕΠΚτΠ, λόγω μεγεθών (απασχόλησης και οικονομικών μεγεθών). Αποκλειόμενες από το σύνολο των υποστηρικτικών δράσεων και αντιμετωπίζοντας το φάσμα του παγκόσμιου ανταγωνισμού έχουν πρόβλημα βιωσιμότητας τέτοιο, που απειλεί με κοινωνική έκρηξη, κυρίως διότι οι ΜΜΕ είναι η μεγαλύτερη πηγή απασχόλησης εργατικού δυναμικού στη χώρα. Σε αυτό το πλαίσιο και έχοντας υπόψη την ευρωπαϊκή επιταγή για ουσιαστική στήριξη των μικρών επιχειρήσεων, **κρίνεται απαραίτητη η υλοποίηση δράσεων προσαρμοσμένων στις ανάγκες και τα μεγέθη των επιχειρήσεων, ώστε να έχουν τη δυνατότητα στην πορεία αξιοποίησης των μέτρων στήριξης για την ένταξή τους στην Κοινωνία της γνώσης.**

Με δεδομένο ότι δεν υπάρχει απολύτως καμία δράση στο Γ' ΚΠΣ, που να βοηθά τις ΠΜΕ για εκσυγχρονισμό της παραγωγικής τους βάσης (πέραν του

«Δικτυωθείτε», που αφορά την επιδότηση με 700 ευρώ για απόκτηση Η/Υ ή site, και των δράσεων εκσυγχρονισμού των τουριστικών επιχειρήσεων που δεν εντάσσονται στον Αναπτυξιακό Νόμο, Μ. 2.2.2. ΕΠΑΝ), προτείνεται η υλοποίηση δράσεων στήριξης του εκσυγχρονισμού των ΠΜΕ.

9. Στο πλαίσιο υλοποίησης του ΕΠΑΝ, μπορεί να επιδιωχθεί η βελτίωση των εξαγωγικών επιδόσεων των επιχειρήσεων, με την ευνοϊκότερη μεταχείριση κατά τη διάρκεια αξιολόγησης των επιχειρήσεων για δράσεις που περιλαμβάνουν ενέργειες εξωστρέφειας. Η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι στα κριτήρια επιλογής και αξιολόγησης των επόμενων κύκλων του Προγράμματος «Επιχειρείτε Ηλεκτρονικά» καθώς και των προγραμμάτων ενίσχυσης νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας, θα μπορούσε να προστεθεί επιδότηση βαθμολογίας για προώθηση και προβολή με έμφαση στις εξαγωγές (με τεκμηριωμένες εφαρμογές κ.λπ.).
10. Ένα μεγάλο ζήτημα που δεν αντιμετωπίζεται υπό το παρόν καθεστώς του Γ' ΚΠΣ είναι η διαμόρφωση πολιτικών σε κλαδικό επίπεδο. Η ολοκληρωμένη – οριζόντια αντιμετώπιση των προβλημάτων των επιχειρήσεων υπήρξε ένα πολύ σημαντικό βήμα για τη διευκόλυνση της επιχειρηματικότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και της οικονομίας. Πέραν όμως της διαμόρφωσης ενός ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, πράγμα που αντιμετωπίζεται με ένα σύνολο μέτρων και δράσεων τόσο από το ΕΠΑΝ όσο και από άλλα ΕΠ του Γ' ΚΠΣ, η Ο.Κ.Ε. πιστεύει ότι πρέπει **να προκρι-**

θούν ορισμένοι στρατηγικοί τομείς – κλάδοι, για τους οποίους να διαμορφωθεί εξειδικευμένη πολιτική υποστήριξης και ανάπτυξης. Αυτό γιατί ορισμένοι κλάδοι παρουσιάζουν ισχυρές τάσεις ανάπτυξης και πρέπει να υποστηριχθούν με διάφορους τρόπους (ερευνητικοί, νέας οικονομίας).

11. Παρά την έναρξη λειτουργίας σημαντικών Δομών Στήριξης των επιχειρήσεων, εξακολουθεί να υπάρχει κενό ή καλύτερα πολυδιάσπαση στον τομέα στήριξης των επιχειρήσεων σε θέματα ποιότητας, σχεδιασμού, τεχνολογίας και περιβάλλοντος. Αυτόν το ρόλο διαδραμάτισαν τα Κλαδικά Ινστιτούτα του ΕΟΜΜΕΧ κατά το Β' ΚΠΣ, αλλά δεν συνεχίσθηκε αυτή η πορεία τους, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει να χαθεί η τεχνογνωσία τους και η μοναδική κλαδικά εξειδικευμένη παροχή τεχνικής υποστήριξης στις ΜΜΕ. Προτείνεται η **δημιουργία ενός Ενιαίου Κέντρου Τεχνολογίας και Σχεδιασμού**, που μπορεί να δημιουργηθεί με τη συγχώνευση των πέντε Κλαδικών Ινστιτούτων (Δέρματος, Ενδύματος, Αργυροχρυσοχοΐας, Γούνας και Αργιλλόμαζας) και να προσφέρει κλαδικά προσανατολισμένες υπηρεσίες υποστήριξης στις επιχειρήσεις στους τομείς της Ποιότητας, του Σχεδιασμού, της Τεχνολογίας και του Περιβάλλοντος.
12. Ειδικότερα, για το θέμα του σχεδιασμού, η Ο.Κ.Ε. πιστεύει ότι πρέπει να γίνει **εθνική πολιτική για την υποστήριξη και ανάπτυξη του βιομηχανικού σχεδιασμού (industrial design)**. Δυστυχώς, στη χώρα μας ελάχιστα έχουν γίνει στην κατεύθυνση του σχεδιασμού και της ευαισθητοποίησης του κοινού

και των επιχειρήσεων για την αναγκαιότητα του βιομηχανικού σχεδίου.

Στο σύγχρονο ανταγωνιστικό, παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον που δρούν οι επιχειρήσεις είναι επιβεβλημένο να γίνει στροφή στην ποιότητα και το σχεδιασμό των προϊόντων, *εφόσον ήδη η Ελλάδα, ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει πάψει να είναι χώρα παραγωγής φθηνών προϊόντων.* Δεν είναι άλλωστε τυχαία η μείωση των εξαγωγών που παρουσιάζει η χώρα μας προς τους κλασικούς εξαγωγικούς προορισμούς της (χώρες ΕΕ), εφόσον δεν έχουμε φροντίσει όσο θα έπρεπε το ζήτημα της ποιοτικής αναβάθμισης της ελληνικής παραγωγής. Ζητήματα όπως αυτό του σχεδιασμού προϊόντων, της συσκευασίας, της τυποποίησης κ.λπ. έχουν αφεθεί στις δυνατότητες και την πρωτοβουλία των επιχειρηματιών, που επειδή είναι σε γενικές γραμμές μικροί – πολύ μικροί στην Ελλάδα, στερούνται των οικονομικών και τεχνοκρατικών δυνατοτήτων για την προσαρμογή τους στις διεθνείς απαιτήσεις.

Έτσι, θεωρείται επιβεβλημένη η ένταξη στο ΕΠΑΝ μίας πρωτοβουλίας που θα εξειδικεύει τους κεντρικούς στόχους προς την κατεύθυνση της διέγερσης του ενδιαφέροντος, της δημιουργίας (soft) υποδομών και της παροχής κινήτρων για την ενθάρρυνση χρήσης ήπιων μορφών τεχνολογικής καινοτομίας και ιδιαίτερα product design από τις ΜΜΕ και ΠΜΕ, με τη **δημιουργία Κέντρου Βιομηχανικού Σχεδίου**, ως θυγατρικής του Ενιαίου Κέντρου Τεχνολογίας και Σχεδιασμού.

13. Στον τομέα της ενέργειας, η Ο.Κ.Ε. πιστεύει ότι μετά την επίλυση των αναγκών θεσμικών και νομοθετικών ρυθμίσεων και ενόψει της κοινής ευρωπαϊκής αντίληψης για την ανάπτυξη των δικτύων (μεταφορών, ενέργειας, κ.λπ.) δίνεται μία ιστορική ευκαιρία στη χώρα, μέσω της υλοποίησης του ΕΠΑΝ, **να αναπτύξει τα προβλεπόμενα δίκτυα μεταφοράς ενέργειας και να καταστεί διεθνής ενεργειακός κόμβος.** Ακόμη, οι ιδιωτικές επενδύσεις στον κλάδο της ενέργειας αποτελούν αξιοσημείωτη πρωτοβουλία που πρέπει να ενισχυθεί, καθώς συμβάλλουν τα μέγιστα στη βιώσιμη ανάπτυξη.
14. Η Ο.Κ.Ε. εκτιμά ότι το σύνολο του Γ' ΚΠΣ λειτουργεί συμπληρωματικά και δίνει τη δυνατότητα αλληλεπιδράσεων και υλοποίησης έργων που εντάσσονται πιθανόν σε διαφορετικά Επιχειρησιακά Προγράμματα. Τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η ενίσχυση των τουριστικών επιχειρήσεων, που ενισχύονται από το ΕΠΑΝ, τα ΠΕΠ, τα ΕΠ του Υπουργείου Γεωργίας και το ΕΠ ΚτΠ. Ο τουρισμός, όπως είχε επισημάνει η Ο.Κ.Ε. και σε προηγούμενες Γνώμες², συμβάλλει στην ανάπτυξη μίας περιοχής και την αύξηση της απασχόλησης, πλην όμως υπάρχει ανάγκη προσανατολισμού στην υψηλή ποιότητα και όχι στη χαμηλή τιμή. Η ποιοτική διάσταση των προϊόντων και υπηρεσιών, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω για τις μεταποιητικές επιχειρήσεις, πρέπει να αποτελεί κεντρικό άξονα της αναπτυξιακής πολιτικής. Η Ο.Κ.Ε. πιστεύει ότι η διάρθρωση των δομών και

των δράσεων του Γ' ΚΠΣ κινείται με άξονα την ποιότητα, επισημαίνει, όμως, ότι η ταυτόχρονη υλοποίηση πολλών διαφορετικών προγραμμάτων από διάφορους φορείς και Επιχειρησιακά Προγράμματα ενέχει τον κίνδυνο συγχύσεων από τους ενδιαφερόμενους (πολίτες και επιχειρήσεις) ή και επικαλύψεων από τα διαφορετικά Υπουργεία.

Κρίνεται σκόπιμη η **δημιουργία Εθνικής Δομής Συντονισμού των Κέντρων Στήριξης Επιχειρηματικότητας** (ΚΥΕ, ΚΕΤΑ, ΚΕΔΥ, Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης, Εθνικό Παρατηρητήριο για τις ΜΜΕ, Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας, ΚΕΠ, Παρατηρητήριο για την Κοινωνία της Πληροφορίας, Δομές στήριξης ΟΠΑΑΧ, LEADER+), ώστε να υπάρχει ουσιαστικός συντονισμός δράσης (χρονικός και ποιοτικός) μεταξύ συμπληρωματικών δράσεων, θεσμοθετημένος διάλογος μεταξύ Δομών, Υπουργείων και Περιφερειών και, κυρίως, επιτυχής και προσιτή παροχή υπηρεσιών υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις. Μάλιστα, σε αυτή τη Συντονιστική Δομή κρίνεται σκόπιμη η ενεργή συμμετοχή των ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού (ΚΕΔΚΕ, ΕΝΑΕ), ώστε να συμμετέχουν θεσμικά και υπεύθυνα στη λήψη αποφάσεων για τις επιχειρήσεις (χωροθέτηση, χρήσεις γης) αλλά και να παρέχουν, λόγω της σύνδεσής τους με όλα τα Κέντρα Στήριξης, ολοκληρωμένη πληροφόρηση στους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Καθηγητής **ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΙΝΤΗΣ**

---

2. Γνώμη της Ο.Κ.Ε. νο 36 για το «Σχέδιο Ανάπτυξης 2000 – 2006» και Γνώμη νο 65 για το «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητα 2000 – 2006» (Νοέμβριος 2001).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1: Πρόοδος του ΕΠΑΝ ανά Άξονα έως 31/10/2003

Άξονες Προτεραιότητας	% Ενεργοποίησης	% Εντάξεων	% Συνολικών Δαπανών
1. Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος	35,9	29,5	2,9
2. Στήριξη και Ενθάρρυνση της Επιχειρηματικότητας	89,8	45,6	18,3
3. Προώθηση της Επιχειρηματικής Αριστείας	23,4	24,6	17,8
4. Τεχνολογική Καινοτομία και Έρευνα	84,6	79,1	9,1
5. Διαφοροποίηση του Τουριστικού Προϊόντος - Προβολή της Ελλάδας ως Τουριστικού Προορισμού	97,1	60	1,8
6. Ασφάλεια Ενεργειακού Εφοδιασμού και Προώθηση της Απελευθέρωσης της Αγοράς	49,5	10,7	3,9
7. Ενέργεια και Αειφόρος Ανάπτυξη	83,3	15,6	0,7
8. Ανθρώπινοι Πόροι	84,8	51,8	6,1
9. Τεχνική Βοήθεια	60,8	56,3	12

Στοιχεία ΔΑ ΕΠΑΝ, Οκτώβριος 2003

Στην Ολομέλεια της 10ης Δεκεμβρίου 2003 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Καθηγητής Ανδρέας Κιντής

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

*Κυριαζής Δημήτριος
πρώην Πρόεδρος Σ.Ε.Β.*

*Πολίτης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε*

*Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.*

Α' ΟΜΑΔΑ

*Μπελαντάκης Ζαχαρίας
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Αβραμίδα Νικολάου
Εκπροσώπου Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.*

*Ρερρές Κυριάκος
Γενικός Διευθυντής
Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων
σε αναπλήρωση του
Καλλίγερου Γεράσιμου
Γενικού Γραμματέα Π.Ο.Ξ.*

*Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.*

*Μαστρογιάννης Αναστάσιος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.*

*Γκοτσόπουλος Χρήστος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.*

*Αλέπης Μιχάλης
Πρόεδρος Δ.Σ. Σ.Α.Τ.Ε.*

*Σκορίνης Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.*

*Στεφάνου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Σ.Ε.Β.*

*Ραδαίος Κωνσταντίνος
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών
σε αναπλήρωση του
Τσατήρη Γεωργίου
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών*

*Χατζηπούλιος Μιλτιάδης
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Χαντζαρίδη Κωνσταντίνου
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.*

Β' ΟΜΑΔΑ

*Αριστειδόπουλος Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Αυγητίδης Ελευθέριος
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Γκούβερη Ρέα
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Κωνσταντινίδης Ιωάννης
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Λαιμός Στέφανος
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Κολέτσης Στυλιανός
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πλευράκη Μιχάλη
Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.*

*Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.*

*Αποστολόπουλος Αναστάσιος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Παπασπύρου Σπύρου
Προέδρου Α.Δ.Ε.Δ.Υ.*

*Μπάρλος Αλέξανδρος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Πολυζωγόπουλου Χρήστου
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.*

*Σκαρμούτσος Διονύσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.*

Γ' ΟΜΑΔΑ

*Κονιτόπουλος Διονύσιος
Εκπρόσωπος Οικονομικού
Επιμελητηρίου Ελλάδος
σε αναπλήρωση του
Αλαμάνου Χαρίλαου
Προέδρου Ο.Ε.Ε.*

*Βουμβουλάκης Μιχαήλ
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.*

*Γιατράκος Νικόλαος
τ. Αναπληρωτής Δήμαρχος Αθηναίων
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.*

*Γωνιωτάκης Γεώργιος
Πρόεδρος Δ.Σ. Γ.Ε.Σ.Α.Σ.Ε.*

*Καραγιάννης Δημήτριος
Εκπρόσωπος ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.*

*Σωτηρίου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.
σε αναπλήρωση του
Κοιμήση Απόστολου
Εκπροσώπου Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.*

*Λίτσος Φώτης
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.*

*Τσεμπερλίδης Νικόλαος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.*

*Σπίρτζης Χρήστος
Εκπρόσωπος Τ.Ε.Ε.*

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γρηγόριος Παπανίκος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της Δρος Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: (210) 9249510-2, Fax: (210) 9249514, e-mail: iproke@otenet.gr